

Ο νέος Οδυσσέας: η Πύλη του Ελληνικού Πολιτισμού στο Διαδίκτυο (μέρος Β΄)

Τα νέα εργαλεία πρόσβασης, τα αφιερώματα και η αναζήτηση

Τα νέα εργαλεία πρόσβασης, όπως ο Πολιτιστικός χάρτης της Ελλάδας, το Χρονολόγιο, το Φωτογραφικό αρχείο, και ένα ειδικό βοήθημα, το Γλωσσάρι, αποτελούν ανεξάρτητες διαδραστικές εφαρμογές. Συμβολίζονται με εικονίδια και είναι προσβάσιμα από κάθε οθόνη.

Πολιτιστικός χάρτης της Ελλάδας

Ο νέος, προσεγμένος και εντυπωσιακός «Πολιτιστικός χάρτης της Ελλάδας» αποτελεί μια ενδιαφέρουσα μορφή γεωγραφικής πρόσβασης. Στο χάρτη της Ελλάδας προβάλλονται πλέον κατ' επιλογή χρήσιμες θεματικές πληροφορίες πολιτικού και γεωφυσικού χάρτη (εικ. 1). Καθεμία από τις τρεις κύριες μονάδες περιεχομένου συμβολίζεται με ένα συγκεκριμένο σχήμα –τρίγωνο για τους αρχαιολογικούς χώρους, τετράγωνο για τα μνημεία, ρόμβος για τα μουσεία–, και το είδος με ένα διαφορετικό χρώμα (αντίθετα, δεν είναι ξεκάθαρο πώς σημειώνονται κάθε φορά τα μνημεία της Unesco). Όμως, με έκπληξη παρατηρεί κανείς ότι η κατηγοριοποίηση των αρχαιολογικών χώρων και των μνημείων στον πολιτιστικό χάρτη διαφέρει από εκείνη που προτείνεται στους θεματικούς καταλόγους των αντίστοιχων ενότητων του *Οδυσσέα*. Εδώ, οι αρχαιολογικοί χώροι διακρίνονται σε ιερά, ακροπόλεις, προϊστορικούς χώρους, πόλεις-κάστρα, νεκροπόλεις, παραδοσιακούς χώρους και «άλλα» – στα τελευταία ανήκουν η Μεσσήνη, η Βοϊδοκοιλιά, το Κάλλιον, οι Θερμοπύλες, ο Ραμνούς, η Κνωσός, η Ελεύθερνα και η Βυζαντινή Ακρόπολη Σερρών... Τα είδη των μνημείων στον πολιτιστικό χάρτη είναι μόνον τα εξής: θέατρα, κάστρα, ανάκτορα, μονές, αρχαίοι ναοί, επαύλεις, μακεδονικοί τάφοι και «άλλα», τα τελευταία συχνά πολυάριθμα, με αποτέλεσμα να «χάνονται» οι συγκεκριμένες πληροφορίες εξαιτίας της μη συστηματικής ευρετηρίασης (εικ. 1, «άλλα» είναι όσα μνημεία σημειώνονται στο χάρτη με φούξια χρώμα). Τα στοιχεία αυτά προβάλλονται σε όλο το χάρτη ή σε συγκεκριμένο τμήμα του σε μεγάλη ανάλυση (το τμήμα αυτό σημειώνεται στον μικρό χάρτη της Ελλάδας, επάνω αριστερά στην οθόνη), είτε χρησιμοποιώντας τα ειδικά εργαλεία-φακούς είτε επιλέγοντας το νομό ή την πόλη, από μια λίστα με συγκεκριμένες περιοχές στο μενού. Για την αρτιότερη παρουσίαση, η εμφάνιση του συνόλου των κριτηρίων για μία ή περισσότερες κατηγορίες, είναι δυνατή μόνο στη μέγι-

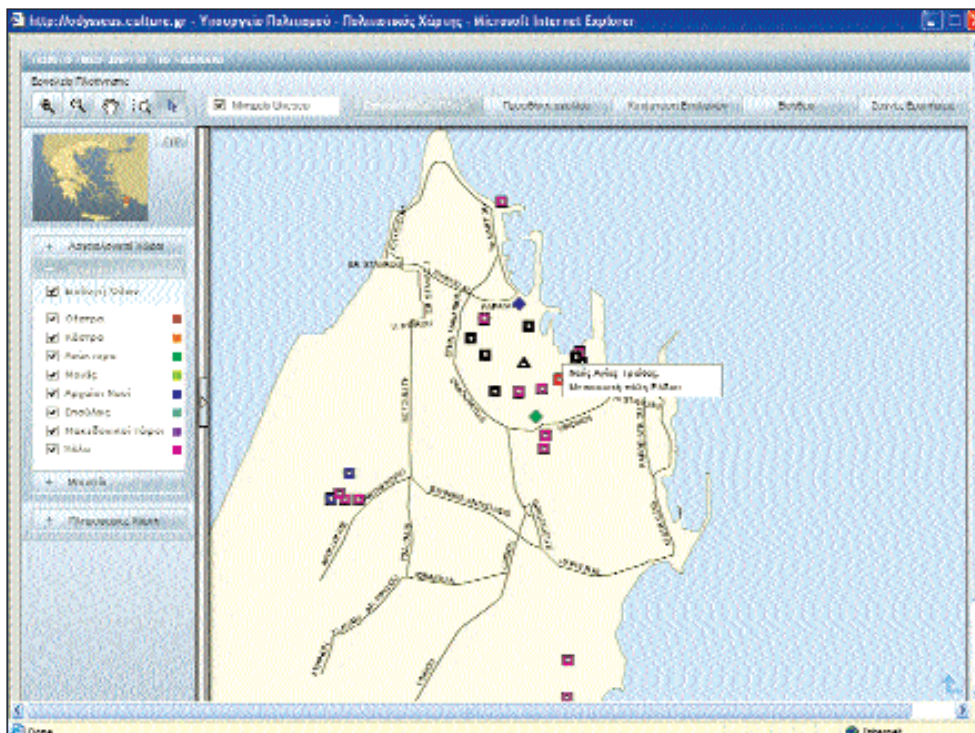
στη ανάλυση του χάρτη (εικ. 1). Στο συγκεκριμένο παράδειγμα, τα μαύρα τρίγωνα και τετράγωνα, που συμβολίζουν αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, παρέχουν πρόσβαση στα αντίστοιχα περιγραφικά δελτία, ενώ μια σύντομη μορφή δελτίου εμφανίζεται με το πέρασμα του δείκτη πάνω από τα ενεργά σημεία. Χρήσιμες λειτουργίες αποτελούν η εμφάνιση της κατάστασης επιλογών, με τη συνολική εικόνα των επιλεγμένων στοιχείων κατά κατηγορίες, αλλά και η προσθήκη σχολίων σε όσα στοιχεία σημειώνονται στο χάρτη.

Χρονολόγιο ελληνικής ιστορίας και τέχνης

Στο εισαγωγικό κείμενο αναφέρεται πως τα σημαντικότερα γεγονότα βρίσκονται «παρατεταγμένα στον άξονα του χρόνου, ο οποίος περιλαμβάνει όλες τις περιόδους της ελληνικής προϊστορίας και ιστορίας, από την Εποχή του Λίθου ως τις μέρες μας» με «εικόνες κινητών και ακίνητων μνημείων». Κάθε ενότητα αποτελείται από το «ιστορικό πλαίσιο», μια επιλογή γεγονότων, τα οποία παρουσιάζονται και σε μια «ζώνη» του χρόνου. Τρία τετράγωνα εικονίδια πάνω από το ιστορικό πλαίσιο οδηγούν μπροστά ή πίσω (δεξιά ή αριστερά) στη ζωή του χρόνου. Τρίτο εικονίδιο, εάν επιλεγεί, εμφανίζει τις κατηγορίες εικόνων της υπό εξέταση περιόδου, π.χ. Αρχαϊκή περίοδος: Κορινθιακή κεραμική (καμία εικόνα), Ανάγλυφοι αμφορείς (καμία εικόνα), Επιγραφές (καμία εικόνα), Αρχαϊκή πλαστική (33 εικόνες), Αρχιτεκτονικά γλυπτά (9 εικόνες), Κοσμήματα (5 εικόνες). Στην υπερκείμενη ζώνη ο χρήστης μπορεί να κινηθεί από περίοδο σε περίοδο. Στο δεξιό τμήμα της οθόνης υπάρχει χώρος για συνεχές, γενικό κείμενο που πραγματεύεται την κάθε περίοδο (από την Αρχαϊκή περίοδο και εξής).

Φωτογραφικό αρχείο

Αντίθετα με ό,τι θα περίμενε κανείς, δεν περιλαμβάνει το σύνολο του εικονογραφικού υλικού του *Οδυσσέα* αλλά αποτελεί μια ανεξάρτητη εφαρμογή που «δημιουργήθηκε από το πλούσιο εποπτικό υλικό που παρουσιάζεται στον κόμβο» με σκοπό «την προβολή κάποιων συγκεκριμένων και ενδεικτικών θεματικών ενότητων». Οργανώνεται σε τρεις βασικές ενότητες, Αρχαιότητα, Βυζάντιο και Νεότερη - Σύγχρονη Ελλάδα, που αναλύονται σε θέματα. Στην παρούσα έκδοση του *Οδυσσέα* το Φωτογραφικό αρχείο δεν είναι ολοκληρωμένο, αλλά «απώτερος στόχος είναι ο εμπλουτισμός [του]».

1. Πολιτιστικός χάρτης, η πόλη της Ρόδου με σημειωμένα τα είδη των μνημείων.

Περιλαμβάνει τις εξής ενότητες: Αρχαιότητα (προϊστορικοί οικισμοί, θέατρα, κόρες και κούροι, μελανόμορφα και ερυθρόμορφα αγγεία), Βυζάντιο (εικόνες, ναοί, κάστρα) (εικ. 2), Νεότεροι χρόνοι (πίνακες Ελλήνων ζωγράφων, αρχιτεκτονική, παραδοσιακές φορεσιές). Ο χρήστης μπορεί να επιλέξει εικόνα, να τη δει σε μεγαλύτερο μέγεθος και χρησιμοποιώντας το σχετικό σύνδεσμο να έχει πρόσβαση σε λήμματα των μονάδων περιεχομένου του *Οδυσσέα* (μνημεία κ.λπ.).

Γλωσσάρι

Σύμφωνα με το εισαγωγικό κείμενο, το Γλωσσάρι περιλαμβάνει «τις επεξηγήσεις όρων ιστορίας, αρχαιολογίας και τέχνης καθώς και πληροφορίες για μυθολογικά και ιστορικά πρόσωπα» που απαντούν στο περιεχόμενο του *Οδυσσέα*. Στην παρούσα έκδοση του *Οδυσσέα*, τα επεξηγηματικά λήμματα αφορούν κυρίως μυθολογικά και ιστορικά πρόσωπα και ελάχιστα τους επιστημονικούς, εξειδικευμένους όρους που χρησιμοποιούνται στα κείμενα.

Αφιερώματα

Τα αφιερώματα είναι προς το παρόν δύο, «Οι αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες» (η ψηφιακή έκθεση με θέμα την ιστορία των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων που είχε προβλεφθεί για τους Ολυμπιακούς της Αθήνας το 2004 αλλά καθυστέρησε να ολοκληρωθεί;) και «Η επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα».

Αναζήτηση

Η απλή αναζήτηση με ελεύθερο κείμενο και η γενική αναλυτική αναζήτηση σε όλες σχεδόν τις κατηγορίες περιεχομένου του ιστότοπου (μουσεία, μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους, εκθέσεις, εκθέματα, γλωσσάρι, όλα, γεωγραφικό διαμέρισμα

και «λέξεις κλειδιά») είναι διαθέσιμες μόνο από την αρχική οθόνη ενώ αναλυτική αναζήτηση προσφέρεται και σε κάθε ενότητα. Προς το παρόν δεν υπάρχουν οδηγίες αναζήτησης. Η αναλυτική αναζήτηση κατά ενότητα γίνεται σε καθορισμένα πεδία – για τους αρχαιολογικούς χώρους, τα μουσεία, τις εκθέσεις και τα μνημεία, το είδος (τη θεματική κατηγορία δηλαδή) και αναλυτικά τον τόπο (διαμέρισμα, νομό, πόλη/τόπο), ενώ για τα μνημεία και τα εκθέματα υπάρχουν επιπλέον πεδία (μνημεία: είδος, τόπος αναλυτικά, ρυθμός και χρονολόγηση, εκθέματα: είδος, τόπος αναλυτικά, ρυθμός, χρονολόγηση, χρήση, τεχνική κατασκευής – αντίθετα δεν υπάρχει το υλικό, μια πληροφορία που καταγράφεται συστηματικά και με μορφή πεδίου για κάθε έκθεμα). Σε κάθε πεδίο παρέχονται λίστες όρων για τη διευκόλυνση του χρήστη ή έχουν προβλεφθεί αλλά δεν έχουν ακόμη προστεθεί (π.χ. αναλυτική αναζήτηση μνημείων, πεδία «νομός» και «πόλη/τόπος»). Σε μερικές περιπτώσεις δεν έχει γίνει συστηματικός λεξικολογικός έλεγχος ή οι επιλεγμένοι όροι δεν είναι δόκιμοι (π.χ. ρυθμός: λευκός, εικονιστικός / τεχνική κατασκευής: αργαλειός / χρήση: αρωματικά, διάφορα, μαγειρικά σκεύη). Η αναλυτική αναζήτηση προϋποθέτει εξοικείωση με το περιεχόμενο και την οργάνωσή του, τόσο για τους ειδικούς όσο και για το ευρύ κοινό. Για παράδειγμα, η αναζήτηση με το κριτήριο ρυθμός=δωρικός στην κατηγορία «εκθέματα» φέρνει μία απάντηση (Γοργώ, τμήμα του δυτικού αετώματος του ναού της Αρτέμιδος στην Κέρκυρα), ενώ το ίδιο κριτήριο στα «μνημεία» ή ακόμη στην απλή αναζήτηση με ελεύθερο κείμενο φέρνει αντιπροσωπευτικά αποτελέσματα (57 και 32 απαντήσεις αντίστοιχα). Σε άλλες περιπτώσεις είτε δεν υπήρξε αποτέλεσμα, π.χ. «μνημεία» και χρονολόγηση=Εποχή του Χαλκού, ή μόνο ένα αποτέλεσμα με τα τα κριτήρια «εκθέματα»

2. Φωτογραφικό αρχείο, ενότητα Βυζάντιο, φωτογραφίες βυζαντινών ναών και μοναστηριών.

και τεχνική=«εμπέιστη», δείχνοντας ότι δεν έχει γίνει συστηματική ευρετηρίαση. Τέλος, η αναζήτηση με «λέξη κλειδί» λειτουργεί στην πραγματικότητα με ελεύθερο κείμενο (τη σειρά των χαρακτήρων μιας λέξης) στα κείμενα μίας ή περισσότερων ενότητων, και όχι με προκαθορισμένες λέξεις, όπως η χρήση του συγκεκριμένου όρου αφήνει να εννοηθεί.

Οι εντυπώσεις από τον νέο Οδυσσέα

Ο νέος Οδυσσέας είναι ένας δυναμικός ιστότοπος που παρέχει έγκυρο και πλούσιο περιεχόμενο για τα μουσεία, τα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας. Τα καλογραμμένα κείμενα των παρουσιάσεων με τη συνοδευτική εικονογράφηση, οι συνδέσεις ανάμεσα στις κύριες ενότητες και οι χρήσιμες πληροφορίες για την επίσκεψη και τη μελέτη αποτελούν τα βασικά προτερήματα του συστήματος, που απευθύνεται σε διαφορετικές κατηγορίες κοινού. Ωστόσο, η παρούσα έκδοση δεν είναι ολοκληρωμένη όπως φανερώνουν τα λάθη, οι σελίδες που δεν λειτουργούν και η απουσία επιμέλειας του περιεχομένου. Σε σύγκριση με τον παλιό Οδυσσέα, απουσιάζουν σημαντικά μουσεία που τελούν υπό την αιγίδα του ΥΠΠΟ ενώ λίγες σελίδες διατίθενται προς το παρόν στα αγγλικά. Εκτός από τον πολιτιστικό χάρτη, την πιο ολοκληρωμένη επιμέρους εφαρμογή, τα υπόλοιπα εργαλεία, χωρίς ξεκάθαρους στόχους, δεν καταφέρνουν προς το παρόν να συμπληρώσουν αποτελεσματικά το περιεχόμενο του Οδυσσέα. Ταυτόχρονα, η επεξεργασία του περιεχομένου, παρά τα διεθνή πρότυπα που υιοθετήθηκαν για την καταγραφή και την παρουσίασή του, δεν έγινε συστηματικά και ομοιόμορφα, με αποτέλεσμα τις διαφορές στην κατηγοριοποίηση των μονάδων περιεχομένου, ανάλογα με τον τρόπο πρόσβασης. Επίκαιρες πληροφορίες, όπως για παράδειγμα ποια μουσεία ή χώροι

είναι κλειστά ή ποιες περιοδικές εκθέσεις λειτουργούν, δεν καταγράφονται συστηματικά, δεν ξεχωρίζουν από τις υπόλοιπες πληροφορίες, δεν ενημερώνονται ούτε προβάλλονται σε πρώτο επίπεδο, όπως φαίνεται από τις επιλεγμένες περιοδικές εκθέσεις στην αρχική σελίδα των μουσείων. Για παράδειγμα, η προγραμματισμένη έκθεση για τον Πραξιτέλη στο Εθνικό Μουσείο (Ιούλιος-Οκτώβριος 2007) σημειώνεται μεν στις περιοδικές εκθέσεις του συγκεκριμένου μουσείου όχι όμως και στην αρχική σελίδα, με αποτέλεσμα ο επισκέπτης να μην ενημερώνεται αποτελεσματικά ή να ψάχνει για να εντοπίσει την τρέχουσα πληροφορία και τις τελευταίες προσθήκες στο σύστημα.

Ωστόσο, παρά την κριτική διάθεση που ταιριάζει σ'αυτού του είδους την παρουσίαση, είναι φανερό ότι οι δυσλειτουργίες του Οδυσσέα οφείλονται περισσότερο σε προβλήματα οργάνωσης και διαχείρισης του έργου και λιγότερο στις ατέλειες του συστήματος. Ας σταθούμε λοιπόν στις δυνατότητες εξέλιξης και την προοπτική ολοκλήρωσης της φιλόδοξης αυτής προσπάθειας –ιδιαίτερα όταν το αξιόλογο πολιτισμικό περιεχόμενο ελληνικής προέλευσης, στην ελληνική γλώσσα ή μεταφρασμένο σε άλλες γλώσσες, εξακολουθεί να είναι περιορισμένο– και ας ευχηθούμε να διορθωθούν γρήγορα τα προβλήματα και να εξασφαλιστούν οι συνθήκες για την ομαλή ανάπτυξη του Οδυσσέα.

Συντάκτες: Κ. Χαρατζοπούλου, Κ. Γκίκα

Ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης: 9 Ιουλίου 2007.
 Προγράμματα πλοήγησης και ταχύτητα σύνδεσης: Firefox 2.0 και Internet Explorer σε PC με DSL 16000 KB/s, Safari 2.04 σε Mac με σύνδεση 1024 KB/s.